

Nyitra-völgyi Lap

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:

Egész évre 8 korona. — Félévre 4 korona.
Negyedévre 2 korona.

Néptanítóknak felcáron.

SZERKESZTŐ:

SZALAY PÁL.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

MALLÁSZ ANTAL.

FŐMUNKATÁRS:

BREIT JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

NAGY-TAPOLCSÁNY Fötér (Platzko-féle ház)

hova a lapot illető minden közlemény küldendő.

Előfizetési és hirdetési díjakat a kiadóhivatal veszi fel.

— Egyes szám ára 20 fillér. —

A népszámlálás eredménye.

A központi statisztikai hivatal az 1900-ik évi népszámlálás eredményét most hozta nyilvánosságra s ezen népszámlálási adatokból megtudhatjuk azt, a mi különösen minden magyar hazafit elsősorban érdekel, hogy a magyar faj nyelvben erősebb lett-e, vagy pedig meggyengült? A multhoz képest a magyarság terfoglalása örvendetesen, biztos lépésekkel halad előre.

Csakhogy a sovínista magyar lelkét — még ha föltétlenül hinni lehet is azoknak a számláló lapoknak — ezek az adatok nem fogják kielégíteni, megnyugtatóni. A magyar anyanyelvűek az anyaország népességének abszolút többségét, 51.4%-át teszik. Csakhogy azok a számláló lapok mélysegesen hallgatnak arról, hogy az az 51.4% szivben-lélekben is magyar-e, vagy egyrésze csak azért tanulta meg a nyelvünket, hogy jobban, biztosabban eláruhasson bennünket. Hisz a hadi kémek is előbb megtanulják az ellenség nyelvét, s csak aztán mennek át hozzájuk kémkedni.

Mondom, a sovínista magyar lelkét ez egy csöppöt sem nyugtathatja meg, pláne ha tekintetbe vesszük, hogy az újabb időben a magyarságnak esküdt ellenségei: a pánszlávok és pángermánok annyira kezdenek fészkelődni, mint a redves birkák.

Mert hiszen a pánszláv és pángermán urak között is van elég, a ki bírja, be-

széli a magyar nyelvet, de ha ezt ő éppen eszköznek használja fel arra, hogy általa nemzetisége politikáját magasabb piadesztálra emelje és hogy politikai, társadalmi faktorrá tehesse magát.

A magyar korona országainak összes népessége 1900-ban 19,254,559 lélek volt, ebből a magyarul tudók száma meghaladja a *tíz milliót*, ami az anyaország népességének 60%-át teszi ki.

Azonban már azokból a rideg számadatokból is kiérezhetjük, hogy mily erős küzdelmet folytat a magyarság, s a magyarosodás munkájának ugyszólván szurony harcokat kell vívni minden pozícióért.

Megdöbentő adatok azok, amelyek *hittani intézketeinkről* és a felekezeti iskolákról beszélnek. Itt nem hogy szaporodott volna, hanem tért vesztett a magyarság.

Különösen nemzetiségi vidékek felekezeti jellegű iskoláiban nem terjedt a magyar szó.

Mikor a felekezeti iskolák még mindig olyan „ne nyulj hozzám“ félek, melyekben az autonomia jogkörén belül lehet és kell ápolni a felekezeti és a papság érdekét, de a magyar nyelv és a műveltség terjedése az „Hekuba“, és maradhat mindamallett a nép szellemileg vak és buta.

Sejtettük ugyan már eddig is, de a népszámlálási statisztika kétségbevonhatlanul megerősíti, hogy a nemzetiségek fejlődésének, terjedésének leghathatósabb előmozdítója a papság.

Ha a magyarság terjedését az egyes hitfelekezetek szerint állapítjuk meg, akkor azt látjuk a statisztikából, hogy legerősebben magyarosodtak az izraeliták, aztán a görög katolikusok, aztán a romai katolikusok és végre az ágostaiak.

Azok, a kik a politika zászlajába felekezeti kérdéseket bugyolálnak, antiszemitizmust rejtenek, okosan tennék, ha versenyre kelnének a magyarosodás nemes munkájában az izraelitákkal, mert a nemes, önértetes lélek, minden jóban és üdvösben túlszárnyalni igyekszik ellenfelét.

Általában a Tisza jobb partján és a Tisza-Maros szögben nőtt meg legjobban a magyarság száma. Mélyen elsomorító dolog azonban az erdélyi székely megyék eloláhosodása. A Romániába és Amerikába kivándorolt székelyek helyét az oláhság anektálja magának. A felvidéken lassabban halad a magyarosodás, Esztergom, Békés és Szolnok-Doboka megyékben meg a nemzetiségek szaporulata van tulságban.

A magyarság terjedése a megyei, kereskedelmi, ipari góczpontokban, tehát a nagyobb városokban sokkal nagyobb, mint a vidéki periferiákon, tehát a falvakban. Ez különben természetes is, mert itt nem csak az iskolák magyarosítanak, hanem maga a társadalom önkénytelenül végzi a magyarosítás nemzetérsítő munkáját.

A népesség általános szaporodása, tekintet nélkül a nyelvi eloszlásra, elég kedvező volna, ha a nagyfoku kivándor-

A „Nyitra-völgyi Lap“ eredeti tárczája.

F E L !

*Irgylitek a felhő madarát,
Mert az felülről nagy távolba lát.
Bátran repül fel messzi, messzire,
A föld porához mi sem köti le.*

*A léleknek is vannak szárnyai,
Ő is madárként tudna szállani.
Az égig menne édes örömet,
Dehát a földhöz lánczolja a test.*

*Csak egyedül a költő-képzelet
Tépheti el a nyugzó kötelet.
Csak a költői lélek szállhat
A lomha rögtől, a magasba fel.*

*Gyorsabban szárnyal mint a sasmadár,
Előtte nincsen semmi akadály.
Túl, túl repül a csillagzat körén,
S szárnycsattogása egy-egy költemény.*

László Antal.

Magda.

Régen történt, de ma is úgy emlékszem, mintha tegnap esett volna.

Hej jobb idők voltak azok, sűrűbb volt a garas, kevesebb a porcio. Más idők járnak, fordított világ van ma; a garas ritkább lett, az adó még mindig több, hordaná el a kánya.

Régen történt biz a, nem is emlékezném talán reá, ha nóta nem volna róla; ha nem hallanám minden este a malom kutnál felvégesi lányok piros ajkáról bus dallamát felhangozni a Kenderesi Magda gyászos történetének, forró hú szerelmét, siralmas végzetét.

Én még emlékszem sugár termetére, paraszas szemére, meggyipiros ajkára. Bolondult utána három vármegeyének java fiatalja. Édes apja Kenderesi Miklós uram büszke is volt rája, egyetlen leányára, édes magzatjára, sokszor emlegette, hogy nincsen a királynak annyi éke, kincse, amiért cserélne. Nem is szorult rája, van egy 60 köblös földje, csinos kis tanyája; a faluban a templom utcájában zöld salugáteres szép zsindeyes háza és mindenek felett

legkedvesebb volt neki a leánya. Nem is volt modosabb ember a faluban, mint Kenderesi Miklós gazda, de rátartóbb se. A feleségét régen sirba tette, de nem házasodott újra, félt, hogy nem jól bánna Magdával az új asszony; mostohát meg nem akart tűrni a portáján. Mégis mindig építettett, mint a kinek kicsi a háza, nem tér el benne, vagy vár valakit.

Várt is, várta Kenderesi Miklós az új vőt, annak építettett urasabb házat, magasaabat, divatosat. Mert uri ember lesz az új vő, nadrágos ember, másképp el nem nyeri a Kenderesi Magda kezét. Holmi paraszt legénynek felkopik attól az álla, álmában se merjen arról ábrándozni, hogy Kenderesi veje lesz. Így sütte főzte ki legalább Kenderesi Miklós uram és lelki szemével már látta is az új vőt, Bérczi Kálmánt, a falu pennáját.

Afféle kurta nemes volt a megáhitott vőnek való, különben pedig segédjegyző a falu házán. Csapta a szelet Kenderesi Magdának, amugy gavallérosan, (gazduram bizdatta) de Is-ten tudja nem akart foganatja lenni, nem huzott hozzá a leány szive, éppenséggel nem.

lás Amerikába nem ütné le ezt a szaporulatot.

Ez a kivándorlás olyan Magyarországra nézve, mint az idült orrvérzés. Nem szűnik meg, nem találunk reá orvosságot, s a következménye az anémia, a nagyfokú vértelenség, mely idővel tönkretelíti az emberi szervezetet, a kivándorlás pedig az országot annyira meggyöngíti idővel, hogy semmi erősítőszere reagálni nem fog. S ha még azok hagynának itt bennünket, kik az ezeréves magyar állam eszmének nem barátai amugy sem, még hagyján, de mikor a tiszta magyar vér folyik ki az országból.

Az átlagos népsűrűség mindazonáltal az 1890-ikihoz képest emelkedett 5.6%-kal, mert míg a tíz év előtti népszámlálás alkalmával 1 négyzet kilométerre 53.8 lélek esett, a legutóbbi népszámlálás alkalmával 59.4 lélek volt.

A 19.254.559 összes népesség hitelezetek szerint a következőképen oszlik el: a romai katolikus vallás 9.919.913 hívőt számlál, tehát több mint felét teszi az egész lakosságnak s így számra nézve is megmarad a rom. kath. vallás uralkodó vallásnak. A görög katolikus vallásnak 1.954.143 hívője van, az ágostai evangélikusok 1.288.942-t számlálnak, az unitáriusok 68.568-an vannak, izraeliták 851.378-en. Egyébb felekezethez tartozók és felekezeten kívüliek 14.760-t számlálnak.

A cultura is haladást jelez, a meny nyiben az írni és olvasni tudók száma az utóbbi tíz év alatt 8.4%-al emelkedett. Azonban még is 49 százalékot tesz ki mai napság az analfabeták száma, a mi mindenesetre még mindig igen nagy szám, mert elmondhatja majd rólunk akár bel-földi, akár külföldi földrajzíró, hogy a lakosság még mindig műveletlen, mert fele nem tud sem írni, sem olvasni. Műveltség tekintetében legelső helyen áll a Dunántúl.

Ez a legutóbbi népszámlálás a szépemnek kedvezett legjobban, mert a férfiak csak 910.745-en vannak többen, mint a nők s így minden 1000 férfira 1009 nő jut, s így a nőknek csak 9%-ke maradna vén leány, ha minden férfi kedvet kapna a nősüléshez.

(Sz. P.)

Kenderesi Miklós uram azzal biztatta magát, hogy majd összeszoknak, de bizony nagyott nézett, mikor Kenderesi Magda szemébe vágta a nadrágos kőrönek, hogy akármilyen kényes-fényes, biz ő kin em állhatja az urfit és ő utána ne járjon, ugyis tudja, hogy csak a pénziért szereti.

Késő volt már, Davaroson széltebe beszéltek, hogy a fiatal jegyzősegéd elveszi a fiatal paraszt lányt.

Tudta azt már minden veréb, Farkas Jósának is meg kellett tudni, vagy akarta, vagy se. Nem is csinált belőle sok teketóriát, felvette a piros pitykés lajbit, meg az ünneplő ujasát, fejébe nyomta a kalpagot és beállított Kenderesi Miklós uram curiájára.

Adjon Isten!

Fogadj Isten Jóska, mi járatban vagy, mi jót hoztál.

Röviden elmondom nemzeti uram, hogy mi dologba járok, ha jó szívvvel lesz irántam és meghallgatja, válaszolt Jóska.

No csak szaporán!

Hallja meg hát gazduram, hogy mi vég-

A vidéki sajtó jelentősége.

Mérhetetlen jótétemény az emberi társadalomra a józan és becsületes sajtó. Az emberi tevékenység minden ágában: a tudományokban, művészetekben, ipar és kereskedelemben nyitva áll részére tág működési tér; mindenütt az igazságot keresi, kutatja, hogy a kikutatottat minél szélesebb körben terjessze; azt az igazságot, mely több, mint szerencse és szerencsétlenség, több, mint egyesek és családok; azt az igazságot, mely támasza az egyéneknek úgy, mint a családnak, mert egyedül ő tartja azt a kellő rend és kötetmek korlátai közt; azt az igazságot, mely a társadalom egyedüli állandó alapja, melyen népek és országok biztosan nyughatnak.

És ezt talán csak az óriási elterjedésű napilapok és rengeteg kötetnyi könyvekben elterjedt világsajtó eredményezi? Épen nem. A gyürődző hullámok, miket a társadalom széles tengerén a vidéki sajtó által felszínre hozott eszme vet, a legtöbb esetben rendesebbek, hatásosabbak, mert kisebb tért kell megfutniok, mint az ugyanazon eszme által a világsajtó útján keletkezettek.

Tudvalevő dolog, hogy a cultura vezetőfákláját vivő Némethon legkisebb provinciájának majd minden városkájában, hol politikai vagy társadalmi, hol pedig szakközölközőkkel büszkélkedik a sajtó. Évfolyamaik kiadójuk korával tartanak lépést. Az a szorgalmas német földmivelő, kiről közmondásilag el van híresztelve, hogy szántás közben is, midőn egyik kezével az ekeszarvát tartja, a másikkal újságlapot forgat, bizonyosan nem a „Neue Freie“-t, hanem vidéke valamelyik ismeretterjesztő közölközését lapozza. Van is ám ezen eljárásnak kézzelfogható látszata, mert — eltekintve attól, hogy magaviselete békés és példás, házlartása, valamint mezei gazdasága olannira rendes és példászerű, hogy a ki csak egyszer látta, nehéz attól elválnia. Bár szekrénye nagy nyomásnak van kitéve a rajta elhelyezett több évi lapok súlyától, ellensúlyozásul benne van elrakosgatva szép mennyiségű tallérja is.

Hja, ez nálunk sok mindenféle ok

miatt csak jámbor óhaj. De kétséget nem szenved, hogy másképp is lehetne! . . .

Ha az ország kormányzati ügyeinek rendezése, rekonstruálása égető szükségé válik, mindnyájunk tekintete Angolhon — mint e részben mintaállam felé fordul; — ha pangó iparunk néha-néha feliaszt tehetetlenségünk álmából, Franciaország virágos iparát idézzük epedő lelkünk elé; tehetségesebb képzőművészeinknek az örökszép Olaszország a Mekkájuk; nevelésügyi tudományos intézeteink német mintára létesülnék. És ez jól van így! A törekvő ember példaképet szemel ki magának, melyet elérni óhaj. A cultura terén elmaradott nemzetnek az előrehaladottabbak nyomdokait kell követnie.

Magyarországnak még igen sok kell, hogy a cultura tökélyét elérje. Tagadni ugyan nem lehet, hogy e részben sok történik, sok az ország szívében, sok az ország ügyeinek intézői által, de ezek nemes törekvése a megcsontosodott apáthián igen sokszor héjótörést szenved.

Föl fölbuzdulnak az ország különböző pontjain a nemzet egyes lelkes fiai is — szóval és tettel is buzdítva azt a tökélyesbülésre; sokan közülök önzetlenül tollat ragadnak kezükbe, hogy honfiai lelkesedésükben tehetségök szerint és élet-sorvasztó munka árán vállalva lépésről lépésre haladva segítsék föl nemzetüket a kulturnépek színvonalára. S mit látunk? Épen ellenkezőjét annak, mit csak a szomszéd Németországban is megbámulunk. A lelkesek utánzásra méltó törekvései, épen azoknak, kik a nép zömének déldát adni hivatva volnának, részvétlensége miatt elzsibbad, irodalmi vállalatunk pártolás hiányában életerejét veszíti: a lelkes kezdeményezők nemcsak nem istápoltatnak, nem ösztönöztetnek, hogy vállalatukat az ügy fontosságának megfelelőleg szélesebb alapokra fektethessék, hanem még minden új hónap beálltával a be nem fizetett előfizetési díjak behajtásával is bajlódni kényszerülnek.

Ily viszonyok között pedig vajmi nehéz dolog, egy vidéki lapra nézve, hivatásának megfelelni,

Azonban „hony soit qui ma y pense!“

ből jöttem, nem másért, minthogy feleségül kérjem Magdát.

De már erre Kenderesi uramat elutotta az epe és csak nehezen tudta magát vissza tartani, hogy ki ne dobja az alkaimatlan kőröt, küzdött magával, nem tudta megtalálni a helyes választ; végre is azzal vágott vissza:

Hallod-e öcsém! Eridj haza, feküdj le, ha részeg vagy és tudd meg, hogy Kenderesi Miklós gazda nem adja szóga embernek a leányát.

Lángvörös lett a Farkas jóska arcza, tűzben égett a haragtól szeme, de nem válaszolt. Sarkon fordult; az ajtó felé tartott; kimenőbe meg nem állhatta, hogy félvállról csak úgy foghegyről vissza ne szóljon:

Isten áldja Kenderesi uram, megfogadom a szavát, haza megyek, kialszom a mámoromat, de jusson eszébe, hogy én mondtam és ha kell esküt teszek rája, hogy senki másé, enyém lesz a lánya.

És azzal ott hagyta a szobát.

Az utczejtőben találkozott Magdával, jött

a felső bótból. Hirtelen megfogta a leány kezét és halkán sugta:

Jere le estére első harangszóra a fűzesbe, a nagy odvas fához.

— Várlak!

Kenderesi Magda a fejével intett és besietett a kiskapun.

Este van . . .

Mély csend a faluban, alszik minden ember, dolgozott — most pihen.

A hold világa árnyékot vet egy sugár termetre, amint elfordul a falu végén le a Tisza felé.

A kakasos toronyban megkondult a harang esti imára. Kenderesi Magda meggyorsítja lépteit. Jól ismeri a járást, a nagy fűzfánál letér balra egy mellék ösvényre; így hamarabb éri az odvas. Farkas Jóska ott áll már a vén csonka fűznél, panyókára vetett czitra rózsás szűrben.

Istten hozott Kenderesi Magdát!

Magam is igyekeztem, miért hívott kelmed?

Ma van esztendeje, hogy itt a fánál meg-

HIREK.

Esküvők. P e l e s z n y Ágoston cukorgyári tisztviselő házasságra lépett f. hó 7-én Turnovszky Aguzta urhölgygyel, Turnovszky Adolf, tavarnoki urad. műgépész leányával. — N o v o t n y Károly végrehajtó f. hó 7-én kélt egybe Csorbay Rózsika urhölgygyel, Csorbay Alajos volt nagytapolcsányi földbirtokos leányával.

Uj járásbíró. Dr. Girtler Aladár távozása által megüresedett járásbírói állásra — mint a hivatalos lap vasárnapi száma jelenti — a király Váray József kir. albirót nevezte ki. Azt hisszük, hogy e kinevezést ép úgy a kir. járásbírósi hivatalnokai kara, mely Váray személyében hivatali főnököt nyert, mint a helyi társadalom, egyaránt örvendő veszi tudomásul. Köztisztviselésben és becsülésben részesülő érdemes férfiak megérdemelt előléptetéséhez lapunk részéről is őszinte szívből gratulálunk! Mint utólag értesültünk, az új járásbíró tiszteltére f. hó 17-én este a Korona venéglőben társas vacsora lesz.

Anyakönyvvezetői kinevezés. A belügyminiszter Hrdlicska Károly nagytapolcsányi jegyzőt helyettes anyakönyvvezetőnek nevezte ki.

Képviselőtestületi ülés. Nagytapolcsány város képviselőtestülete f. hó 13-án délután tartotta ülését, melynek jelentősebb tárgya volt ifj. Misutta Károly gyógyszerész által egy második gyógyszertár felállítása tárgyában benyújtott kérvénynek a tárgyalása. Mint értesültünk, ez ügyben már a gyűlést megelőzőleg korteskedés folyt az iránt, hogy a második gyógyszertár felállítását óhajtó párt szavazattöbbségre tehesse szert. A kérvény tárgyalásának folyamán élénk és hangos vita fejlődött. Hozzá szólt a kérdéshez Zatkovics Alajos pártolól. Az ügyet szavazásra bocsájtották. Arra a kérdésre, hogy a város jelenlegi létszáma mellett szükséges-e egy második gyógyszertár felállítása és akarja-e a képviselőtestület — miután a második gyógyszertár kérelmezésének határideje lejárt — Misutta Károly kérvényét pártolól a megyéhez felterjeszteni? — 26 igennel, 5 nemmel szavazott és 2 nem élt szavazati jogával.

A második gyógyszertárt pártolók a tárgyalás során kijelentették, hogy egy második gyógyszertár felállítását föltétlenül szükségesnek tartják, mert a város lakossága már meghaladja az 5000 lelket. A forgalom nagy, olyannyira, hogy a betegek csak elkésve juthatnak a gyógyszerekhez. Egy második gyógyszertár felállítása a jelenlegi gyógyszertár existenciáját nem fogja veszélyeztetni. — A csendőrlaktanyához vezető ut kikövezését megszavazták. Szecsényi Vilmos kéri a képviselőtestületet, hogy a járásbírósi által a katolikus iskola helyiségéből elfoglalt tanterem helyett alkalmas helyiséget juttasson kárpótlásul. A képviselőtestület megbizta a városbíró és jegyzőt, hogy ez ügyben a járásbíró ural tárgyaljon és neki jelentést tegyen. — A temető ügyben bizottság küldetett ki.

A Nyitrába fult. Beck Fülöp Chrábori illetőségű, 14 éves kereskedő inas Krojnik Mór üzletében, csütörtökön délután 6 óra tájban a Nyitrába ment fürödni. Társával egy ideig uszkált a vízben, később társától eltávolodva egy mélyebb helyre ment, s ott elmerült. Társai hallotta kiabálását, de segítséget nem igen nyújthatott neki, mert távol volt tőle. Hulláját még nem találták meg.

Gazdasági tudósító. A földművelésügyi miniszter Kiss János ó-széplaki lakost a Nyitra-völgyi Gazdasági Egyesület titkárát, a nyitrazsámbokrétai járásra nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Szeniczi és verbóczyi árvíz. Verbóczy község határában az elmúlt héten nagy felhőszerkedés és jégverés volt, mely óriási károkat okozott. Dió nagyságú jég vert sárba minden vetést és a gyümölcsfák lombjait. A felhőszerkedés nyomában támadt árvíz elsodort házakat, hidakat embert és állatot. Az árvíz Verbóczyról Szobotistra és Szeniczre zúdult. A víztömeg elöntötte itt is a földeket és egészen tönkre tette a vetéseket. Kunó községben emberi halál is esett áldozatul. Mintegy 2000 hold kiterjedésű répa és gabonaföldet tett tönkre az árvíz és iszap. Aratásról az idén szó sem lehet a tönkre vert vidéken, pedig a lakosság legnagyobb része földművelő, az iparhoz nem ért s így csak az anyatöredék táplálja őket.

Halálozás. Gróf Hunyady Imre cs. és kir. kamarás, belső titkos tanácsos, nyitra-és somogy-megyei nagybirtokos f. hó 8-án meghalt nyitra-megyei úrményi kastélyában. Holt tetemét június 11-én a somogy-megyei Mesztegnyén lévő csa. ládi sírboltba helyezték örök nyugalomra.

A tanítók esküje. Hazafias határozatot hozott a minap a pozonymegyei tanító-testület. Elhatározták ugyanis, hogy arra kéri a kultuszminisztert, hogy minden tanító hivatalának elfoglalása előtt esküdjék meg a magyar alkotmányra. Ha pedig vét esküje ellen, meg kell fosztani nyugdíjától. A tanítótestület, a mely ezeket a pontokat föl akarja vétetni az új tanítói nyugdíjtörvénybe, ily módon kívánja féken tartani azokat, a kik izgatnak a magyarság ellen.

Vág vízének veszedelme. Turóc-Szent-Mártonból írják: Jobbára csehekből álló részvénytársaság itt cellulose-gyár építéséhez fogott 500,000 korona alaptőkével, de a főszolgabíró az ipartelepére vonatkozó engedélyt megtagadta, mivel az országos halászati felügyelő véleménye szerint a szulfid-cellulose gyártása a víz beszennyezése miatt nemcsak a Túróc, hanem a Vág halászatát is veszélyeztetné, különösen pedig a Vág egyik különlegességének, a galócának teljes kipusztulását vonná maga után. A gyár további építését azonban a részvénytársaság felelőségére és veszélyére megengedte a főszolgabíró.

Ügyvédi vizsga. Dr. Petrikovics Aladár ügyvédjelölt, ki legutóbb Kropácsy Jenő nagytapolcsányi ügyvéd irodáját vezette, f. hó 9-én a budapesti ügyvédvizsgáló bizottság előtt sikerrel tette le az ügyvédi vizsgát.

A katonai fegyelem áldozata. Az Érsekújváron állomásozó huszárezred egyik százada a Nyitra folyó mentén gyakorlatozott, miközben Deli Adami Tibor hadnagy az egyik tizedest, névleg Sebestyén Istvánt kivezényelte, hogy lovával a Nyitra folyón átgázolva izenetet vigyen. A folyó a kijelölt helyen mély és meredek folyású, az utóbbi esőzések folytán még épen veszedelmes mélységű volt. Nem csodálható, hogy a szegény huszár habozott, de végre is az ellentmondást nem tűrő fegyelemnek eleget téve, beugratott a vízbe, hol csakhamar ló és lovas elmerült. A ló még valahogy partra uszott, de a huszárt holtan huzták ki a malom közelében.

Járványos betegség a nyitrai katonák között. A Nyitrán állomásozó 14-ik honvédszolgabíró legénysége között járványos beteg-

esküdtél nekem, hogy az enyém leszel, tartod-e a szavad, nem kényszeritelek.

Az Istenért, miért beszél így kelmed, tudja, hogy szeretem.

Szeretsz! Jó, ha szeretsz légy enyém, kövess! Jer velem oda, a hova én megyek.

Farkas Jóska elindult lefelé a fűzesbe. Intett Magdának, hogy kövesse. Szó nélkül haladtak egész a Tiszáig.

Kicsi lélekvesztő állt előttük, kihuzva a partra. Némán beleültek, régen is így szokták el-el ladikáltak holdvilágos este, szerelmesen, galambódra, turbékolva, dallikózza, lefele a vizen, egész a malomig

Másképen történt most, a kezdet se olyan volt. Felfelé evezett Farkas Jóska és mind távolabb, messzebb a davarasi parttól. Mintha az esze se lett volna helyén, egyenesen a Furó Kata örvénynek tartott. Farkas Jóska törte meg a csendet:

Nem is kérded Magda, hova evezek?

Minnek is kérdeném, megmondtam kelmednek, szívesen követem bárhová, bármibe, megmondtam ezerszer: igazán szeretem.

Hazudik a nyelved Kenderesi Magda!

Isten a tanum, igaz a mit mondok.

Hazudol, nem szeretsz, nem is szerettél soha. Mi is volna rajtam szeretni való, hiszen fainabb és csinosabb is a jegyző ur. Vagy azt hitted, nem tudom, amit mindenki tud, hogy maholnap jegyzőné ténsasszony lesz belőled, Hitzegő gyatra vagy, ámitottál csaltál, hej de, nem csalsz tovább.

Két izmos kar mélyen vágta az evezőt a vízbe, hatalmas loccsanás, haladt a sajka, alig volt már pár lépésre a Furó Kata örvénytől.

Órult ez az ember, hogy még most sem tér ki a biztos halálnak, csak halad előre. Lázban égett az arca, szája tajtékot vert, örülten sziszegte:

Nem is véded magad! Kenderesi Magda, jegyzőné asszonyság?

Nem védem magamat, nincs is rá szükségem. Kiadtam az utját nyíltan a jegyzőnek, hogy nem leszek az övé. Megmondtam kelmednek sokszor, hogy szeretem és magáé leszek apám ellenére.

A csonak előre suhant a vizen, ott állt már a halál küszöbén . . .

Igazán beszélsz, vagy álmodom Magda?

Kiadta az utját nyíltan a jegyzőnek, feleségem leszel apád ellenére?

Igaz lenne mindez? . . .

A hatalmas ember megragadta az evezőt, élni, menekülni akart: izmos karjain kidagadtak az erek, végső erejét megfeszítve küzdött az árral.

— Élni, élni! susogta és még egyszer indult harcba a halál ellen.

A Furó Kata örvény szélső sodra megkapta a könnyű sajkat, berántotta az örvény közepébe és akik az imént még kaczerkódtak a halállal, kétségbeesve menekülnének, de hasztalan.

Borzalmas jajt halk sikoly követ, utána csend, méla halotti csend.

Simon Véra néni akit talál, mindenkinek elmondja, hogy nagy ujság van a taluban. Farkas Jóska virradóra négyfogatos hintón elszöktette Kenderesi Magdát. Tulajdon szemével látta, hogy a kürei országútnak tartottak-

ség, az úgynevezett „súly“ (scorbut) lépett fel. Eddig 11 esetet állapítottak meg. Az ezredparancsnokság részéről a legmesszebbmenő óvintézkedéseket megtették, hogy a járvány továbbterjedését lehetőleg megakadályozzák. E nem mindennapi betegség gyakran tömeges megbetegedések alakjában észlelhető és bár a fertőzés közreműködése még nincsen bebizonyítva, mégis a járványos betegségek közé sorolható. Fellépését elősegíthetik a kedvezőtlen egészségi viszonyok, különösen pedig nedves és túlszufolt lakások. Laktanyákban, fogházakban, észlelhető leginkább, különösen ha a táplálkozás nem elég változatos. Ezen betegség Oroszországban 1849-ben lépett fel általánosan először.

Legyen neked könnyű föld, ez a tót föld.

Hogy a tót túlzóknak vakmerősége mennyire terjed, arról a Felvidéki Híradó c. lap társunk igen megbízható forrást közöl lapjában. E szerint a múlt héten Ivánkafalun elhalálozott Kleszkeny gondnok, a ki egészen a közelmúltig a magyar pártnak volt híve. Az utóbbi képviselő-választások alkalmával azonban sikerült őt a tót túlzók karmái közé keríteni, minek folytán szavazatát a tót nemzetiségi jelöltre, Panlányi Tóth Zsigára adta le. Körülbelül ez volt az összes szolgálata, a melyet a tót túlzóknak tett De a pártszervezet ezt is honorálta, mert temetésére küldöttséget menesztett, a melyet Dula Máté ügyvéd vezetett. Az egyházi szertartás befejeztével azután elment Dula Máté és a mikor az ő kedves testvéreihez, nővéreihez, kedves népéhez intézte szavait és elmondotta volna, hogy ő is a nép gyermeke és ezért dobog szíve a népért és sajog, ha nép közül oly derék hazafinak halálát kell elsiratnia, mint Kleszkeny volt, — összetartásra, egymás iránti szeretetre buzdította népét, a melynek nyilvánulnia kell a családban, a községben, és a nemzeti törekvésekben. Szavait pedig így fejezte be: és most legyen neked könnyű a föld, ez a tót föld. Nem kívánunk ehhez a kívánsághoz hosszabb kommentárt fűzni. Az ottani kir. ügyésznek lesz feladata megmagyarázni Dula Máté hites ügyvédnek, hogy Ivánkófalun egyelőre még Magyarország területén van. A ki pedig Ivánkófalun határán tót földet emleget, az vétkezik a magyar haza integritása ellen,

Iparosaink figyelmébe. A magyar iparművészeti társulat a kereskedelemügyi miniszterium részéről rendelkezésre boesátott állami segítségből hat érdekes pályázatot hirdet. Az első szerint terveztessek a polgári viszonyoknak

Felvégesi lányok úgy éneklék, hogy a szerelmek a Tiszának mentek. Szent András éjjelén ott látni őket a tulsó part hosszában dalolva csónakon.

Csak a mindentudó szöke Tisza hallgat, hiven megőrzi a szenvedő szívek titkát: csendben, lomhán, méltósággal hömpölyög tovább...

Ss. 3

Amerikai történet.

Egy bankárhoz beállított valaki.
— Uram szeretem a leányt.
— Szép.
— Ügyes ember vagyok.
— Szép.
— Négyezer dollárt keresek évente.
— Én öt perc alatt keresek annyit.
— Bátor ember vagyok.
— A gyávák is ezt mondják.
— Három embert mentettem ki a tengerből.
— Jó ha az ember uszni tud.
— Vakmerő ember vagyok. Én voltam az ismeretlen tettes, a ki tíz év előtt kirturta az ön legnagyobb kasszáját, és százezer dollárt vitt el.
A bankár bámult egy píanatig és... beszéltette a leányt.
Kornelius.

megfelelő, modern izlésű és lehetőleg magyaros jellegű konyhabutorzat. A megfelelő pályaművek jutalmazására két díj van, még pedig az első díj 300 korona, a második díj 200 korona. A második pályadíjra olyan virágtartó állványt kell tervezni, a melyen több közép nagyságú virágeserép elférjen. A megfelelő pályadíjak jutalmazására két díj van, az első 200 korona, a második 150 korona. A harmadik pályadíjra színes újévi köszöntő kártya terveztessek. Ezzel a pályázattal a társulat módot akar adni arra, hogy a művészi színvonalon álló, eredeti magyar izlésű újévi köszöntő kártyák készüljenek, a melyekkel idővel kiszorítani lehessen az évenként sok ezer példányban beözönlő külföldi ilyen nyomtatványokat. A legjobb pályaművek jutalmazására az első díj 150 korona, a második 100 korona. A negyedik pályázat magyar tárgyú képes levelező lap tervére szól. A jutalmazásra egy 150 koronás és egy 100 koronás díj szolgál. Az ötödik pályázat szerint terveztessek egy polgári viszonyoknak megfelelő, szalonba illő fali tükör-keret, az első 200 koronás, a második 150 koronás. Végezetül a hatodik pályázatra 2—4 éves gyermekeknek való ruha terveztessek. A első díj 150 korona, a második díj 100 korona. A pályázaton csak magyar honos polgár vehet részt. Mind a hat pályázat az évi szeptember hó 15-én déli 12 órakor jár le. A pályaművek az Iparművészeti Társulat titkári hivatalába küldendők.

Állami gyermekmenhelyek. Szél Kálmán belügyminiszter körrendeletet küldött az ország összes törvényhatóságainak, melyben értesíti őket, hogy az 1901-ik évi VII. törvény-cikk folyamán a mai naptól a Fehér Kereszt országos lelenezház-egyesület tulajdonát képező, de a belügyminiszterium által bérbevett épületekben az állami gyermekmenhely működését véglegesen megkezdette. Ezzel egyidejűleg megszűnt a Fehér Kereszt a.n.a. joga, hogy a talált, vagy hatóságilag elhagyottnak nyilvánított hét éven aluli gyermekeket az országos betegápolási alap terhére gondozásba vegye. Ez ügykör már az elmúlt hónap óta kizárólag a budapesti állami gyermekmenhelyet és a budapesti Fehér Kereszt országos lelenezház-egyesület által fentartott tizenegy fiókintézetet, úgymint a kassai, szombathelyi, békésgyulai, aradi, temesvári, szegedi, rimaszombati, nagyszőlősi, munkácsi, szabadkai és nagyváradai intézeteket illetvén meg, a belügyi kormány felhívja a törvényhatóságokat, hogy minden elhagyottnak nyilvánított hét éven aluli gyermekeket gondozásra kizárólag az említett intézetbe utaljanak be.

Az állami tisztviselők fizetésrendezése. A pénzügyminiszteriumban, hosszabb idő óta egy állandó bizottság foglalkozik a tisztviselők fizetésrendezésének kérdésével. Ebben a bizottságban részt vesznek Gräzenstein Béla és Topke Alfréd államtitkárok, Popovics Sándor és Pap Elek miniszteri tanácsosok, továbbá a többi miniszteriumok részéről kiküldött megbízottak. Ez a bizottság mint törvény-előkészítő konzultatív testület működik. Munkálatainak alapján aztán a pénzügyminiszteriumnak költségvetési, pénztári és számviteli ügyosztálya tüzetes törvényjavaslatot fog kidolgozni az állami tisztviselők fizetésének rendezéséről. Ezt a javaslatot tárgyalja majd a minisztertanács s a király hozzájárulása után beterjesztik a képviselőházban. A bizottság már közel van működése befejezéséhez. Tárgyalta és feldolgozta az állami tisztviselők fizetésének rendezésére vonatkozó összes kérdéseket és pedig nemcsak a kérdések elvi részét állapította meg, hanem a fizetésrendezést a mostani fizetések felemelésének különböző módzataira vonatkozólag külön-külön kidolgozta a gyakorlati keresztülvihetőség szem-

pontjából szükséges számításokat, feltüntetve a számítás hatását az állami költségvetés egyensúlyára nézve. Külön készítettek számításot, hogy ha bizonyos kulcs szerinti fizetés-felemelés keresztülvitetnék például az egész vonalon minden fizetési osztályban, minden fizetési fokozatban, avagy ha csak a három alsó osztályban vagy ezek alsó fokozatában, ez minő befolyással lehet az államháztartásra. E fizetésrendezési akcióitól teljesen függetlenül történik az idei budgetben megszavazott összegnek a fizetésjavításokra való felhasználása.

Adóleengedés szélvihar okozta károknál. A magyar közigazgatási bíróság a gazdákat fölöttébb érdeklő elvi jelentőségű határozatot hozott, kimondván, hogy a szélvihar által okozott károk elemi csapásnak minősítendők s igénynyel bírnak arra, hogy az adóleengedést kérni lehessen. Eddig az adóleengedésre az igény jogosultságot az adta meg, hogy az elemi csapás mily területre terjedt és nem lévén taxatív felsorolva az időjárás kártételei, a pénzügyi közegek rendesen elutasították a szélvihar következtében adóleengedésekért bejelentett kártételek tudomásul vételét.

A csendőrség rendezése. A belügyi kormány tudvalevően elhatározta a csendőrsök decentralizálását, a legénységi létszámnak arányosabb beosztását, valamint a felügyelet szélszörűbb felosztását, hogy így a személy és vagyonszolgálatokat intenzívebben teljesíthessék. E munkálatokhoz szükséges adatoknak a helyszínen való megszerzése és egyáltalában a kérdés helyes megoldhatása céljából a belügyminiszter most kiküldötte Kosztka Pál csendőr alezredest és Petróczy Lajos miniszteri titkárt, kik már megkezdették működésüket.

A kultuszminiszter és a hittanitanítás. A „Pol. Ért“ jelenti: Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy az állami népiskolákban a hittant föltétlenül magyarul kell tanítani. Csak az első és második osztályban engedi meg kivételesen a miniszter, hogy segítségül használják az idegen nyelvet is, de csakis akkor, ha a tanulók többsége idegen nyelvű. Szigoruan elrendelte továbbá a kultuszminiszter, hogy a hittant csak az iskolahelyiségben szabad tanítani. A kultuszminiszternek ez a rendelete olyan intézkedés, a mely a magyar kultúra teljes térfoglalásához ismét egy lépéssel közelebb visz.

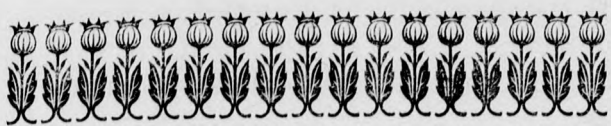
Szerkesztői izenet.

A „Galgócz és vidéke“ tekintetes kiadóhivatalának. Lapunk kiadóhivatala a cserepéldányt rendesen eljuttatja a G. és V. szerkesztőségének s mi mindössze csak 2—3 lapszámot kaptunk ennek fejében, de azt is már jó régen, a miből alapos okunk volt következtetni arra, hogy a „Galgócz és Vidéke“ tényleg él és létezik. Egy idő óta azonban mi hirt sem hallottunk felőle s azt is gondolhatnánk, hogy Thonuzoba sirjába temetkeztet, vagy pedig a háromnyelvűség babiloni zavart okozott a kiadóhivatali teendőkben.

B. J. Királyhida. A kért lapszámokat a jövő héten utnak eresztjük.

Egy tanoncz felvétetik Platko Gyula könyvkötészetében Nagy-Tapolcsán.

Arverési hirdetmények közléseért lapunk kiadóhivatala **5 koronát** számít.

Dupla villanydelejes kereszt vagy

R. B. 86967. sz. Gyógyító oszillag, és felüdítő jótállás mellett: kőszvény, reuma, asthma (nehéz lélegzés), álmatlanság, fülzúgás, nehéz haladás, epilepsia, idegesség, étvágytalanság, sápkór, fogfájás, migrén, tehetetlenség, influenza, valamint minden idegbetegségnél. Azon beteg, aki 86967. sz. készülékem által legfeljebb 45 nap alatt meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzt. Ahol már semmi sem használt, ott kérem az en készülékemet megkísérelni: meg vagyok győződve készülékem biztos hatásáról.
A kis készülék 4 kor. A nagy készülék 6 kor. könnyebb betegségeknek idült betegeknek alkalmasnak. A központi elárulási hely: székelyudvarhely vagy előlegesen fizetéssel a bel- és külföldi részére: **MÜLLER ALBERT** BUDAPEST, Vadsár-utca 42/H. O. Kálmán-utca sarok.

Új! Aranyozó, melyet mindenki azonnal használhat az új aranyozható arany- és ezüst-ékszereket, szobrokat, virágasztalokat, templomdíszeket stb. — Egy üveg ecsettel 80 kr., 1/2 literes üveg 1.50, 1 literes nagy üveg 3 ft. — Sport-cikk, gyermekjátékok, háztartási- és ebédasztal-kellékek utazás- és beteg-poláshoz való tárgyak felül nagy képes arjegyzéket bérmentve küld **KERTÉSZ TÓDOR** Budapest, IV., Kristóf tér.

BUTOROK részletfizetésre **Ehrentreu és Fuchs Testvérek-nél** Budapest, VI., Teréz-körút 8. (Andrássy út közelében.) Képes arjegyzék ingyen és bérmentve.

NÖTHLING VILMOS magkereskedőnél Budapest, Calvin-tér 9. kaphatók a legjobb **gazdasági, konyhakerti, vetemény- és virágmagvak.** Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Egy jó karban levő **Zongora**

eladó.

Bővebb felvilágosítást ad lapuuk kiadóhivatala.

Festészeti műterem!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy Nagy-Tapolcsányban **Huszár utca 246.** számú Dr. Mika Hugó-féle házban

Festészeti műtermet

nyitottam.

Műtermemben **arcképek** fénykép és modell után készíttetnek.

Elvállalok **tájképek, oltárképek, szószékek és szobrok festését és újra festését, templomok és szobák** kifestését, valamint **freskók** készítése mindenféle kivitelben és stílusban rajzok és minták után.

Felvilágosítással és költségvetéssel mindenkor szívesen szolgállok.

A t. közönség becses megrendelését kérve, s magamat szíves pártfogásába ajánlva maradtam, kiváló tisztelettel

Hollay Ignác, *decorateur festő.*

MAGYAR IPAR

Követően felsorolt saját készítményű jó minőségű árukat **Arjegyzékét** áttekinthetően ajánljuk.

1 drb. bécsi piros paplan	1 ft 80
1 " " " " " " " "	2 " 60
1 " " " " " " " "	3 " 80
1 " " " " " " " "	5 " 20
1 " " " " " " " "	8 " 50
3 részü volin matracz	4 " 50
3 " " " " " " " "	7 " " "
1 " " " " " " " "	10 " " "
3 " " " " " " " "	14 " " "
1 szalmazsák letéve	2 " 25
1 drb. acél sodrony ágybetét	5 " 50
1 " " " " " " " "	15 " " "
1 " " " " " " " "	10 " " "
1 drb. flanel takaró	1 " 50
1 asztal, 2 ággyterítő	5 " 50

Gichner Mór és Testvére BUDAPEST Ühő-út 3. sz. 902. augusztus hó 1-től IV., Muzem-körút 27. 3

DEHMAL KÁROLY zongora-gyáros kizárólag kitűnő külföldi gyártmányok raktára és kölcsönző-intézet Budapest, IV., Károly-körút 20.

Magyar festék-, kence- és lakkgyár **KRAYER E. és T.** József főherceg udvari szállítója, a magyar államvasutak és más nagy vállalatok szállítója BUDAPEST, V., VÁCZI-ÚT 6. SZÁM.

Kérjük **Neustein Fülöp** cukor- és hashajtó-pirulát, azelőtt „Erzsébet pirulék”-nak nevezték évek óta kitűnőnek bizonyultak, előkelő orvosok könnyű hashajtó- és feloldó-szerül ajánlják. — Egy doboz (15 pirula) 30 fillér. Egy tekeres (8 doboz) 120 pirulával 2 korona. — Minden gyógyszerárban kapható. — Neustein-féle gyógyszerár, Bécs, I., Plankengasse 6.

Szőlőoltványok

szokványminőségben. A legkiválóbb 42 bor és esemegefajokban fajtisztán, teljes jótállással.

Élőkerítés

Gleditschia csemetek és magvak. Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövényfajta. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott útítési és kezelési utasítás mellékelte-tik. Ezer csemete elég 200 méterre. — Ára 6 ft.

Diócsemeték Óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva, ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Színes fényomatu **főárjegyzék ingyen és bérmentve** küldetik minden rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzéken kívül még egy olyan könyvet kap ezzel ki azt címére ingyen és bérmentve küldetni kéri mely nincsen az a ház, vagy család a hol annak tartalmát hasznára ne fordítanak, városban, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdekében áll, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cím: 19—20

„Érmelléki első szőlőoltvány-telep” Nagy Gábor, Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Vigyázzunk a védjegyre! Aki kényelmes és csinos lábbelit akar, az forduljon bizalommal **Steiner Armin** cipészhez Nagy-Tapolcsány, Főter.

Nincs többé! láb fájas, lábizzadás, talpkeményedés, tyukszem, stb. ! ha használjuk a **Dr. Högyes-féle** szabadalmazott **ASBEST-** talpbélést, mely megakadályozza a lábizzadást és kényelmes járást biztosít.

Hirdetéseik

— jutányos árban —

felvétetnek

a „Nyitravölgyi Lap” kiadóhivatalában.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét a legújabb mintájú betűkkel bőven ellátott s a legmagasabb igényeknek megfelelő

KÖNYVNYOMDÁMRA

felhívni. — Béli és esküvői meghívók, eljegyzési kártyák, körlevelek, gyászlapok, ügyvédi és kereskedelmi nyomtatványok, névjegyek, takarékpénztári zárszámadások, stb. stb. a legjutányosabb árak mellett, díszes kivitelben készülnek. A jegyzőségek és hivatalok figyelmébe ajánlom nagy **nyomtatvány raktáramat**, honnan vidéki megrendelések is a legpontosabban teljesíthetnek.

PLATZKÓ GYULA
NAGYTAPOLCSÁNYBAN.
KÖNYVNYOMDÁJA

E helyen ajánlom dusan felszerelt könyv-, papir-, író- és rajzszerszám-kereskedésemet. Nagy választék ima-, üzleti- és iskolakönyvekben, valamint szépirodalmi művekben.

Végül pedig a nagyérdemű Közönség b. figyelmét felhívom

KÖNYVKÖTÉSZETEMRE

maradtam

teljes tisztelettel

PLATZKÓ GYULA.

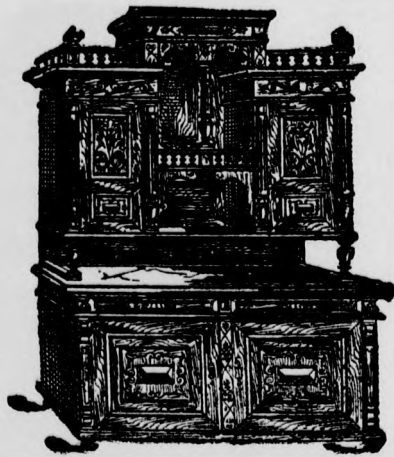
Az Első Nagytapolcsányi Butorraktár.

Hartenstein és Berliner.

Fizetési módzatok megállapodás szerint!

A n. é. vevő közönség szives figyelmét felhívjuk a Nagytapolcsányban (Főter 20 sz. alatti Munk József-féle ház I. emeletén) lévő „Első Nagytapolcsányi Butorraktár“ törv. bejegyzett cég alatti

nagy butorraktárunkra.

Állandóan raktáron tartunk:

— Ebédlő-, háló-, szalon-, előszoba- és konyha-berendezéseket. —

Raktárunkban kaphatók továbbá vasbutorok, lószőr- és afrikamatraczok, képek, tükrök, valamint tömören hajlitott fabutorok. — Kárpitosmunkálatokat a legcsinosabb kivitelben elvállalunk. — Butorszövet minták nagy választékban rendelkezésre állanak. — Különösen kiemeljük, hogy családi és iparosoknak ajánlható, kitűnő szerkezetű varrógépeket raktáron tartunk. — A gépeket részletfizetésre is szállítjuk!

kiváló tisztelettel

Hartenstein és Berliner